

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Juni 2025

Samenvatting

Stichting Pensioenfonds ABP ('**ABP**', LEI: 549300CT8FEJ1IUK9C94) neemt de belangrijkste ongunstige effecten van haar beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze "verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren" heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari tot en met 31 december 2024.

Deze verklaring heeft betrekking op Stichting Pensioenfonds ABP als geheel. De exacte toepassing kan verschillen tussen de pensioenregelingen.

Deze verklaring over ongunstige effecten bevat de volgende hoofdstukken:

1. Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren
2. Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren
3. Engagementbeleid
4. Verwijzingen naar internationale normen
5. Historische vergelijking

In **hoofdstuk 1** rapporteren wij hoe de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren zijn meegenomen door ABP. Daarin tonen wij hoe de indicatoren hebben gepresteerd op basis van kwantitatieve gegevens en geven wij een toelichting op deze gegevens. Daarnaast rapporteren wij welke maatregelen wij hebben genomen gedurende de referentieperiode ten aanzien van de indicatoren en welke (beleids)maatregelen gepland zijn. Waar mogelijk en relevant, geven we een toelichting per indicator op het verschil in gerapporteerde waarden tussen 2023 en 2024.

De kwantitatieve gegevens ("effecten 2024") hebben betrekking op onze beleggingen in kapitaalmarktbeleggingen (aandelen, bedrijfsobligaties, staatsobligaties) en vastgoed (PAI's 1-14 voor beursgenoteerd; PAI 17 en 18 voor alle vastgoedbeleggingen). Voor alternatieve beleggingen (waaronder niet-beursgenoteerde beleggingen zoals infrastructuur en private equity) wordt waar mogelijk gerapporteerd. Dit lukte niet voor iedere belegging omdat de betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid en beschikbaarheid van de gegevens beperkt is.

Verder beschrijven we in **hoofdstuk 2** hoe wij de belangrijkste ongunstige effecten identificeren. Ook beschrijven we de belangrijkste ongunstige effecten die wij hebben geprioriteerd uit de door de SFDR voorgeschreven lijst van verplichte en vrijwillige indicatoren.

Op het gebied van milieu geven we prioriteit aan de volgende verplichte en vrijwillige indicatoren:

- Broeikasgasemissies (BKG- ofwel CO₂-emissies, PAI 1),
- De koolstofvoetafdruk (CO₂-voetafdruk PAI 2) en broeikasgas intensiteit (CO₂-intensiteit PAI 3) van ondernemingen,
- Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen (PAI 4),
- Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden (PAI 7),
- Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie (aanvullende milieu PAI 4).

Op het gebied van sociale en arbeidsomstandigheden geven we prioriteit aan de volgende verplichte en vrijwillige indicatoren:

- Schendingen van de VN Global Compact, de UN Guiding Principles on Business and Human Rights of OESO-richtlijnen voor ondernemingen (PAI 10),
- Blootstelling aan controversiële wapens (PAI 14),
- Ontbreken van een mensenrechtenbeleid (aanvullende sociale PAI 9).

Het algemeen bestuur stelt de missie, visie, doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds vast. Deze doelstellingen en beleidsuitgangspunten zijn richtinggevend bij de besluitvorming, de uitvoering, de verantwoording, de advisering en het toezicht. Ze gelden voor alle partijen die voor ons aan onze pensioenregelingen werken. De uitvoerende bestuurders zijn onafhankelijke professionals. Zij zorgen voor de dagelijkse gang van zaken. De niet-uitvoerende bestuurders houden toezicht op de uitvoerende bestuurders. Samen vormen de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders het algemeen bestuur. APG rapporteert en adviseert periodiek aan ABP over de uitvoering van het [Duurzaam en Verantwoord Beleggen-beleid](#) (hierna 'DVB-beleid').

Wij hanteren verschillende methoden om de belangrijkste ongunstige effecten te adresseren, identificeren en te prioriteren. In dat kader neemt ABP maatregelen, die bestaan uit

de volgende onderdelen van ons (DVB-)beleid: uitsluitingsbeleid, ABP minimumcriteria, risicomanagementbeleid, actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement), Bijdragen aan Duurzame Ontwikkelingsdoelen & Impactbeleggen.

In **hoofdstuk 2** van deze verklaring gaan wij ook gedetailleerd in op de wijze van uitvoering van deze methodologieën en de foutmarges die daarmee samenhangen, als ook hoe we data hebben verzameld om aan onze inspanningsverplichting te voldoen.

In **hoofdstuk 3** beschrijven we ons engagementbeleid. Op het gebied van engagement houdt ABP zich aan de Nederlandse Corporate Governance Code, die verwachtingen voor vermogensbeheerders uiteenzet ten aanzien van het invullen van verantwoordelijkheden van stewardship. In dit hoofdstuk leggen wij uit op welke manier wij de dialoog voeren met bedrijven waarin we beleggen, hoe wij de voortgang monitoren en hoe we tijdens jaarlijkse aandeelhoudersvergaderingen onze stem uitbrengen.

In **hoofdstuk 4** beschrijven we de internationale normen die ABP hanteert. In dit hoofdstuk zetten wij uiteen hoe wij aan deze normen voldoen en meedoen aan relevante initiatieven voor de naleving van deze normen.

We beschrijven de 'historische vergelijking' in **hoofdstuk 5**. We leggen onder andere uit hoe de methode om PAI-indicatoren te berekenen is aangepast ten opzichte van vorig jaar.

Summary

Stichting Pensioenfonds ABP ('ABP', LEI: 549300CT8FEJ1IUK9C94) considers principal adverse impacts of its investment decisions on sustainability factors. This statement on principal adverse impacts of investment decisions on sustainability factors is applicable for the reference period of 1 January 2024 – 31 December 2024.

This statement applies to Stichting Pensioenfonds ABP as a whole. The exact application may differ between pension schemes.

This statement on principal adverse impacts contains the following chapters:

1. Description of the principal adverse impacts on sustainability factors
2. Description of policies to identify and prioritize principal adverse impacts on sustainability factors
3. Engagement policies
4. References to international standards
5. Historical comparison

In **Chapter 1**, we report on how the principal adverse effects on sustainability factors have been considered by ABP. In it, we show how the indicators have performed based on quantitative data and explain these data. In addition, we report on the measures we have taken during this reference period regarding the indicators and that have been planned for future reference periods. The quantitative data ("2024 impacts") relate to our investments in capital market investments (equities, corporate bonds, government bonds) and real estate (PAI's 1-14 for listed; PAI 17 and 18 for all real estate investments). For alternative investments (including non-listed investments like infrastructure and private equity) we have included quantitative data where possible. We were not able to report on every investment, because the reliability, comparability, and availability of the data were not sufficient.

In **Chapter 2**, we discuss the adverse effects and how we identify the principal adverse impacts. In addition, we will discuss the principal adverse impacts that we have prioritized from the list of mandatory and voluntary indicators prescribed by the SFDR. The principal adverse impacts in terms of environment we prioritize are:

- Greenhouse gas emissions (GHG or CO2 emissions, PAI 1),
- The carbon footprint (CO2 footprint, PAI 2) and greenhouse gas intensity (CO2 intensity, PAI 3) of companies,

- Exposure to companies active in the fossil fuel sector (PAI 4),
- Activities negatively affecting biodiversity-sensitive areas (PAI 7),
- Investments in companies without carbon emission reduction initiatives (additional environmental PAI 4).

The principal adverse impacts in terms of social and working conditions we prioritize are:

- Violations of the UN Global Compact, the UN Guiding Principles on Business and Human Rights or OECD guidelines for enterprises (PAI 10),
- Exposure to controversial weapons (PAI 14),
- Lack of human rights policy (additional social PAI 9).

The general board determines the mission, vision, objectives and policy of the pension fund.

These objectives and policy principles guide decision-making, implementation, accountability, advice and supervision. They apply to all parties that work for us on our pension schemes.

The executive directors are independent professionals. They take care of the daily affairs.

The non-executive directors supervise the executive directors. Together, the executive and non-executive directors form the general management.

We use different methods to address, identify and prioritize the main adverse effects. Regarding beforementioned, we take measures that consist of the following parts of our [Sustainable and Responsible Investment Policy](#): exclusion policy, ABP minimum criteria, risk management policy, active ownership (voting and engagement) and the SDG-approach & impact investments.

In **Chapter 3** we describe our engagement policy. In the area of engagement, ABP adheres to the Dutch Corporate Governance Code, which sets out expectations for asset managers regarding fulfilling stewardship responsibilities. In this chapter we also explain how we conduct dialogues with companies in which we invest, how we monitor progress and how we vote at annual shareholder meetings.

In **Chapter 4** we describe the international standards ABP uses. In this chapter, we explain how we meet those standards and participate in relevant initiatives to comply with them.

We describe the 'historical comparison' in **Chapter 5**. Among other things, we explain how the method for calculating PAI-indicators has been adjusted compared to last year.

1. Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

In het overzicht hieronder staan de belangrijkste ongunstige effecten waar ABP rekening mee houdt. Hierin geven we aan welke maatregelen we ondernamen om het ongunstige effect te beperken. Daarnaast worden in de tabel de voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen genoemd.

Over het algemeen geldt voor iedere indicator dat een lagere waarde ('effecten') betekent dat er minder ongunstige effecten zijn waargenomen.

Naast de waarde van de indicator rapporteren we ook (tussen [...]) over het aandeel van het beheerd vermogen waarvoor inputgegevens voor de specifieke PAI-indicator beschikbaar zijn: dit wordt de dekking genoemd. De berekening van de dekking baseert zich op het totale vermogen, terwijl de berekening van de PAI-indicator zich uitsluitend baseert op de beleggingen waarvoor er dekking is. Zo vormt de indicator een representatief en transparant beeld van de daadwerkelijke ongunstige effecten. De mate van representativiteit wordt door de dekking aangetoond, met een hogere dekking een representatiever beeld.

De hoogst mogelijke dekking wordt beperkt door het aandeel van het vermogen dat in de categorie is belegd waarop de specifiek PAI-indicator van toepassing is. De dekking van de indicator voor bijvoorbeeld 'ondernemingen' kan niet hoger zijn dan het aandeel van het vermogen dat in ondernemingen is belegd. Het aandeel van het beheerd vermogen per beleggingscategorie (ondernemingen, overheden en vastgoed) en dus de hoogst mogelijke dekking, wordt boven de relevante tabellen vermeldt.

We pasten het brongebruik voor kapitaalmarktbeleggingen aan ten opzichte van de verklaring die we in 2024 publiceerden. Om de waardes voor dit jaar vergelijkbaar te houden met de waardes van vorig jaar, zijn de waardes voor 2023 met terugwerkende kracht aangepast. De waarden die we in 2024 publiceerden zijn niet meer terug te vinden omdat ze onvergelijkbaar zijn met wat we in deze verklaring publiceren.

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd (tabel 1)

Het aandeel van het beheerd vermogen dat in ondernemingen is belegd bedraagt 62,6% (peiljaar 2023: 61,7%) van de intrinsieke waarde. De dekkingen in de volgende tabel kunnen dus maximaal deze waarde aannemen. Omdat er geen wettelijke definitie voor ondernemingen is vastgesteld, is het niet mogelijk exact te bepalen welk gedeelte van de portefeuille is belegd in 'ondernemingen'. Wij beschouwen alle beleggingen exclusief staatsobligaties, liquide grondstoffen, niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen, hypotheek- en asset-backed securities, cash, geldmarktfondsen, valuta en renteproducten als beleggingen in 'ondernemingen'.

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024 [Dekking]	Effecten 2023 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Broeikasgas-emissies	1. BKG-emissies	Scope 1-BKG-emissies	7.673.135 tCO ₂ e [48,5 %]	8.587.136 tCO ₂ e [45,4 %]	Analyse Onze absolute uitstoot (scope 1,2) daalde. De scope 3 emissie steeg licht, dit is met name te verklaren door onze toegenomen datadekking bij alternatieve beleggingen.	Genomen maatregelen <i>Beleid</i> - ABP heeft haar herziene beleid voor duurzaam en verantwoord beleggen gepubliceerd, waaronder een herziening van het engagement- en stembeleid. - In 2024 introduceerden we onze minimumvoorwaarden op het gebied van klimaat (aandelen ontwikkelde markten).
		Scope 2-BKG-emissies	1.937.032 tCO ₂ e [48,8 %]	2.270.297 tCO ₂ e [45,5%]		

		Scope 3- BKG-emissies	76.795.859 tCO ₂ e [46,8 %]	74.229.227 tCO ₂ e [43,7 %]	In dit document en ons jaarverslag, rapporteren we ook over emissies. De waardes in deze rapportages vertonen sterke gelijkenissen met de waardes in deze verklaring. In hoofdstuk 5 lichten we eventuele verschillen (bijv. op gebied van scope 3) nader toe.	Beleggingen - In 2024 belegden we voor € 25,3 miljard in beleggingen die bijdragen aan klimaatoplossingen (SDG 7, 13). Zie voor meer informatie pagina 17 van deze verklaring. - In 2024 zijn we bijvoorbeeld gestart met Noordzeker, een initiatief van ABP, pensioenbelegger APG en windparkontwikkelaar SSE Renewables. Zij gaat op de Noordzee een nieuw windpark bouwen met een capaciteit van circa 2 GW, genoeg om ongeveer 8% van de huidige Nederlandse elektriciteitsvraag te vergroenen.
		Totale BKG-emissies	86.406.026 tCO ₂ e	85.086.660 tCO ₂ e		
					Brongebruik² Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG.	Stemmen - ABP bracht 324 stemmen (of 1,08% van 30.079 dergelijke resoluties) tegen het management uit op dit onderwerp. Dit zijn stemmen tegen de aanbeveling van het management. We stemden bijvoorbeeld tegen de herbenoeming van de voorzitter van Hindalco Industries, omdat de aanpak van het bedrijf op het gebied van klimaat-informatie niet aan onze verwachtingen voldoet.
2.	Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoet-afdruk	339.9 tCO ₂ e per miljoen EUR belegd [46,5 %]	395.2 tCO ₂ e per miljoen EUR belegd [43,3 %]	Analyse We verlaagden onze koolstofvoetafdruk. Ook nam onze datadekking toe. Er is een verschil tussen de absolute voetafdruk gerapporteerd in deze verklaring en onze andere uitingen. Dit lichten we in hoofdstuk 5 toe.	Engagement - In 2024 zijn we gestart met een nieuw engagementprogramma. In dat kader hebben we in 2024 onze verwachtingen op het gebied van klimaatverandering, met meer dan 200 bedrijven gedeeld (onderwerp afhankelijk van bedrijf en sector). - Onze uitvoerder voerde mede namens ons met 246 bedrijven een dialoog over klimaat. - Daarnaast hebben we in 2024 intensief engagement gevoerd met een kleiner aantal bedrijven. Een volledig overzicht van onze engagements vindt u hier .
					Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG.	
3.	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd.	1.032,0 tCO ₂ e per miljoen EUR omzet [46,1 %]	1.111,0 tCO ₂ e per miljoen EUR omzet [41,3 %]	Analyse We verlaagden onze BKG-intensiteit. Ook nam onze datadekking toe. Er is een verschil tussen de absolute voetafdruk gerapporteerd in deze verklaring, en onze andere uitingen. Dit lichten we in hoofdstuk 5 toe.	Geplande maatregelen Beleggingen - In 2025 willen we onze minimumvoorwaarden op het gebied van klimaat uitbreiden naar andere delen van de portefeuille, zoals opkomende markten of bedrijfsobligaties. Ook willen we de minimumvoorwaarden in de toekomst verder aanscherpen. Engagement - Wij gaan engagement voeren over klimaat met ondernemingen uit de volgende sectoren: autofabrikanten, banken, de chemische industrie, nutsbedrijven, levensmiddelenconcerns, en cementbedrijven. Van deze bedrijven verwachten wij dat zij uiterlijk in 2030 hun Scope 1, Scope 2 en materiële Scope 3-emissies publiceren. Aanvullende verwachtingen zijn hier op pagina 6 te vinden.
					Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG.	

1 Ter illustratie, we belegden voor 62,6% in 'ondernemingen'. De indicatoren 1-14 hebben enkel betrekking op ondernemingen. Een dekking van 48,5% ten opzichte van het totaal van ondernemingen (62,6%) is daarmee 77%. Het percentage van 48,5% toont dus de dekking ten opzichte van de gehele portefeuille, inclusief niet-relevante categorieën zoals staatsobligaties.

2 Zie voor brongebruik voor alternatieve beleggingen hoofdstuk 2, 'Gegevensverzameling voor de identificatie en prioritering van belangrijkste ongunstige effecten (PAI's)'

					<i>Stemmen</i> - ABP hanteert op het gebied van klimaat meerdere stemcriteria, bijvoorbeeld over Klimaattransitieplannen, herbenoeringen, beloning en klimaatresoluties. Onze criteria zijn hier te vinden. Zo zullen wij bij ondernemingen die hun CO2-emissies niet openbaar maken, tegen herbenoeming, jaarrekening en de klimaatstrategie stemmen.
4.	Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen.	5,6 % [52,8%]	7,0 % [48,2 %]	Analyse De definitie van SFDR wijkt af van de definitie die ABP gebruikt.³ De dalende trend wordt mede gedreven door een lagere allocatie naar opkomende markten. Voorbeelden van bedrijven waarin nog belegd werd zijn Walmart en Costco. Die exploiteren ook tankstations op hun terrein waardoor ze binnen de SFDR-definitie vallen. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG en MSCI. Geplande maatregelen - De illiquide beleggingen doen we de komende jaren stap voor stap verder van de hand. Hierbij zit geld langere tijd vast in langlopende contracten van soms wel 10 jaar.
5.	Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen.	Aandeel verbruik en opwekking van niet-hernieuwbare energie 62,8 % [43,8 %]	Aandeel verbruik en opwekking van niet-hernieuwbare energie 68,3 % [28,0 %]	Analyse MSCI heeft de dekking op deze indicator sterk verbeterd. Het ongunstige effect is enigszins afgenomen. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: MSCI. Genomen maatregelen <i>Beleggingen</i> - We belegden in 2024 bijvoorbeeld in het PAG REN I-fonds van PAG Renewables dat zich richt op hernieuwbare energie in Azië-Pacific en vooral Japan. Een groot deel van alle energie die wereldwijd wordt geproduceerd komt uit de regio Azië-Pacific. Dit maakt het belangrijk om de energieproductie uit hernieuwbare bronnen, zoals zonne- en windenergie, in deze regio te vergroten. - Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 1-3.
6.	Intensiteit energie-verbruik per sector met grote klimaat-effecten	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaat-effecten.	[totaal 45,5 %]	[totaal 39,0%]	Analyse Omdat er per sector wordt gerapporteerd, zijn de dekkingen per sector laag. Deze dekkingen kunnen hooguit het aandeel van het in die sector belegd vermogen bedragen, waardoor individuele bedrijven een aanzienlijke impact kunnen hebben op de waarde (uitschieters). - Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 1-3.

3 De definitie in SFDR is ruim opgezet. In overeenstemming met de SFDR wordt een onderneming geacht actief te zijn in de sector fossiele brandstoffen wanneer zij inkomsten verwerft uit de exploratie, mijnbouw, winning, productie, verwerking, opslag, raffinage of distributie, met inbegrip van vervoer, opslag en handel, van fossiele brandstoffen zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 62, van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad. Eventuele inkomsten uit fossiele brandstoffen leiden er binnen de SFDR definitie toe dat de gehele belegging wordt beschouwd als 'actief in de fossiele brandstoffensector', wat het cijfer van 5,6% verklaart. Binnen de ABP-definitie, bestaan drempelwaarden en uitzonderingen, zie meer informatie [hier](#).

Landbouw, bosbouw en visserij:	0,1 GWh per miljoen EUR belegd [0,5 %]	0,0 GWh per miljoen EUR belegd [0,4 %]	Gegeven deze onzekerheid is de intensiteit per sector stabiel, met vooral voor de sector 'productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht' een relatief hoge waarde.
Winning van delfstoffen:	1,3 GWh per miljoen EUR belegd [0,3 %]	1,1 GWh per miljoen EUR belegd [0,5 %]	
Industrie:	0,3GWh per miljoen EUR belegd [13,1 %]	0,4 GWh per miljoen EUR belegd [10,1%]	Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: MSCI.
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht:	5,0 GWh per miljoen EUR belegd [2,5%]	6,8GWh per miljoen EUR belegd [2,1 %]	
Distributie van water; afval- en afvalwater-beheer en sanering:	0,7 GWh per miljoen EUR belegd [0,3 %]	0,6GWh per miljoen EUR belegd [0,2 %]	
Bouwnijverheid:	0,2 GWh per miljoen EUR belegd [0,5 %]	0,3 GWh per miljoen EUR belegd [0,5 %]	
Groot- en detailhandel	0,1 GWh per miljoen EUR belegd [2,5 %]	0,5GWh per miljoen EUR belegd [1,9 %]	
Vervoer en opslag:	0,6 GWh per miljoen EUR belegd [1,8 %]	0,6 GWh per miljoen EUR belegd [1,5 %]	
Exploitatie van en handel in onroerend goed:	0,7 GWh per miljoen EUR belegd [4,7 %]	0,6 GWh per miljoen EUR belegd [3,4%]	

Biodiversiteit	7.	Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben.	8,4 % [46,2%]	8,9 % [42,3 %]	Analyse We gebruiken dit jaar een data provider die beter aansluit op de wettelijke definitie van deze indicator. Nu wordt o.a. de locatie van de vestigingen/activiteiten preciezer meegenomen in de beoordeling van ondernemingen en rapporteren we voor beide jaren een groter ongunstig effect. Het effect daalde wel ten opzichte van peiljaar 2023. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: MSCI.	Genomen maatregelen <i>Beleid</i> - ABP heeft in 2024 onderzocht hoe we biodiversiteit het beste in de portefeuille kunnen integreren. Dit heeft geresulteerd in het nieuwe beleid natuur & biodiversiteit. <i>Beleggingen</i> - In 2024 belegden we voor € 2,9 miljard in Biodiversiteit (SDG 12, 14, 15). Zo is er in 2024 is een belegging gedaan in Vivici, een Nederlandse start-up die kunstmatige eiwitten maakt. <i>Stemmen</i> - ABP bracht 49 stemmen (of 0,18% van 27.470 dergelijke resoluties) tegen het management uit op dit onderwerp. Dit zijn stemmen tegen de aanbeveling van het management. We stemden bijvoorbeeld tegen de goedkeuring van de Jaarrekening van West Coast Paper Mills, omdat de aanpak van het bedrijf ten aanzien van biodiversiteit niet aan onze verwachtingen voldoet. - In 2024 hebben wij tegen de herbenoeming van de voorzitter van de Raad van Bestuur of (als deze niet ter stemming stond) tegen de jaarrekening gestemd bij bedrijven die actief zijn in de vlees(verwerking), cacao, koffie, papier, palmolie, soja en bosbouw wanneer deze bedrijven geen beleid hebben om ontbossing tegen te gaan. Ook stemden we tegen de herbenoeming van mijnbouwbedrijven die geen sterk milieubeheersysteem hebben. <i>Engagement</i> - Onze uitvoerder voerde mede namens ons met 8 bedrijven een dialoog over natuur/biodiversiteit. Geplande maatregelen - Doelstellingen voor 2030: de beleggingsportefeuille moet bijdragen aan het stoppen en terugdraaien van biodiversiteitsverlies. Zo wil ABP uiterlijk in 2030 € 10 miljard investeren in biodiversiteit. <i>Engagement</i> - Wij zullen spreken over biodiversiteit met ondernemingen uit de volgende sectoren: de chemische industrie, de drankensector, levensmiddelenconcerns, metalen & mijnbouw en supermarkten. Van deze bedrijven verwachten wij dat zich inzetten voor het uiterlijk in 2025 elimineren van ontbossing en dat zij anti-ontbossings- en conversiebeleid publiceren om ontbossing een halt toe te roepen en bosverlies en bodemdegradatie tegen te gaan. Ook vragen wij deze bedrijven om hun blootstelling aan ontbossingsrisico's bekend te maken. Aanvullende verwachtingen zijn hier op pagina 7 te vinden.
----------------	----	--	--	------------------	-------------------	---	--

Watergehalte	8.	Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde.	0,02 metrisch ton per miljoen EUR belegd [3,4 %]	0,09 metrisch ton per miljoen EUR belegd [2,2 %]	Analyse Mede door de lage dekking is deze indicator gevoelig voor uitschieters en geeft het geen representatief beeld. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: MSCI.	Geplande maatregelen <i>Engagement</i> - Chemische industrie: uiterlijk in 2025 beleid voor waterbeheer en waterlozing publiceren - Drankensector: uiterlijk in 2025 een waterbeheerplan opstellen met maatregelen om het watergebruik te verminderen en waterbronnen aan te vullen en het aandeel van water uit waterschaarstegebieden bekendmaken en zich committeren om de beschikbaarheid en kwaliteit van water niet negatief te beïnvloeden. Ook verwachten we dat deze bedrijven uiterlijk in 2030 een 100% circulair watergebruik hanteren - Metalen en mijnbouw sector: we verwachten dat bedrijven zich inzetten om de kwaliteit van waterlozingen te waarborgen.
Afval	9.	Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde.	1,1 metrisch ton per miljoen EUR belegd [43,3 %]	0,8 metrisch ton per miljoen EUR belegd [15,1 %]	Analyse MSCI heeft de dekking op deze indicator sterk verbeterd. We rapporteren meer ongunstige effecten dan vorig jaar. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: MSCI.	

Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping

Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid			Parameter	Effecten 2024 [Dekking]	Effecten 2023 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10.	Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	2,1 % [49,5 %]	1,3 % [49,0 %]	Analyse Omdat onze beleggingsstrategie veranderde werd ons belang in een belegging als Amazon, gerapporteerd als schender, groter. Hier tegenover staat de in het derde kwartaal 2024 voltooide desinvestering van schenders als Alphabet en Tesla. het dempende effect hiervan was beperkt. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG.	Genomen maatregelen (PAI 10-11) <i>Beleid/beleggingen</i> - In 2024 introduceerden we onze minimumvoorwaarden op het gebied van mensenrechten (aandelen ontwikkelde markten). <i>Stemmen</i> - ABP bracht 55 stemmen (of 0,20% van 27.470 dergelijke resoluties) tegen het management uit op dit onderwerp. Dit zijn stemmen tegen de aanbeveling van het management. We stemden bijvoorbeeld tegen de benoeming van de voorzitter van Nippon Steel, omdat het bedrijf wordt beschouwd als achterblijver op het gebied van mensenrechten (Corporate Human Rights Benchmark). - Bij de uitoefening van ons stemrecht hanteerden we in 2024 regels voor het stemmen over mensenrechten, waarbij wij ons richtten op bedrijven met onvoldoende 'due diligence-mechanismen' op het gebied van mensenrechten. We stemden alleen vóór de herbenoeming van de voorzitter van de Raad van Commissarissen of (als deze niet ter stemming stond) tegen de jaarrekening als een bedrijf voldoende waarborgen had om risico's op het gebied van mensenrechten met gepaste zorgvuldigheid te herkennen, voorkomen en aan te pakken.
	11.	Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen.	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt.	21,1 % [43,5 %]	33,3 % [40,6 %]	Onze dekking nam licht toe. We belegden meer in bedrijven met compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen ISS ES	<i>Engagement</i> - Onze uitvoerder voerde mede namens ons met 83 bedrijven een dialoog over mensenrechten. - Zie een volledig overzicht hier . Met Amazon werd bijvoorbeeld een dialoog gevoerd over de arbeidsomstandigheden. Geplande maatregelen <i>Beleid/beleggingen</i> - In 2025 willen we onze minimumvoorwaarden op het gebied van mensenrechten (aandelen ontwikkelde markten) uitbreiden naar andere delen van de portefeuille. Ook willen we de minimumvoorwaarden in de toekomst verder aanscherpen. <i>Engagement</i> - Onze engagement doelstellingen en verwachtingen voor mensenrechten richten zich op leefbaar loon, het winnen van transitie mineralen en kunstmatige intelligentie. Wij zullen hierover spreken met ondernemingen uit de volgende sectoren:

				levensmiddelenconcerns, supermarkten, restaurants, autofabrikanten die gebruik maken van transitie mineralen, bedrijven die actief zijn kunstmatige intelligentie, en bedrijven die zich bezighouden met hernieuwbare energie. Aanvullende verwachtingen zijn hier op pagina 8 te vinden.	
12.	Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd.	14,3 % [41,2 %]	12,4 % [10,5 %]	Analyse Dit getal betekent dat mannen 14,3% meer verdienen dan vrouwen (in termen van gemiddeld bruto-uurloon; gemiddeld over de ABP-portefeuille waar dekking voor is). MSCI heeft de dekking op deze indicator sterk verbeterd. Desondanks is het ongunstig effect redelijk stabiel gebleven. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG en MSCI.
				<i>Stemmen</i> - We zullen tegen de herbenoeming van de voorzitter van de Raad van Bestuur stemmen bij ondernemingen met een monistisch bestuursmodel (one-tier board), of de voorzitter van de Raad van Commissarissen/ het niet-uitvoerend bestuur bij een dualistisch bestuursmodel (two tier board) of (als deze niet ter stemming staan) tegen de jaarrekening bij bedrijven in sectoren met een hoge impact op mensenrechten die mensenrechten onvoldoende respecteren. Geplande maatregelen <i>Engagement</i> - Wij verwachten dat levensmiddelenconcerns, supermarkten en restaurants uiterlijk in 2025 een analyse van de leefbaar loonkloof, in hun bedrijfsvoering, publiceren, samen met maatregelen om deze kloof te dichten.	
13.	Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur.	32,6 % [48,0%]	30,2 % [41,8 %]	Analyse We tonen dit als genderdiversiteit in de raad van bestuur (d.w.z. het percentage vrouwelijke bestuursleden van alle bestuursleden). Voor deze indicator geldt dat een lagere waarde, i.t.t. overige indicatoren, een 'ongunstiger' effect heeft. De dekking is toegenomen. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG en MSCI.
				Geplande maatregelen <i>Stemmen</i> - ABP zal tegen de (her)benoeming van de door het bedrijf genomineerde bestuurskandidaten stemmen als de genderdiversiteit in het bestuur onvoldoende is. We stemmen dan tegen de (her)benoeming van de leden van de benoemingscommissie.	
14.	Blootstelling aan controversiële wapens (anti-personeelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens.	0,0 % [51,4 %]	0,0 % [48,8 %]	Analyse Verbeterde dekking, de waarde blijft 0. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG en MSCI.
				Genomen maatregelen & geplande maatregelen <i>Beleggingen</i> - We beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële wapens. Daartoe beleggen wij niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, verkoop of distributie van: clustermunitie; antipersoonsmijnen; nucleaire, chemische of biologische wapens.	

Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen

Beleggingen in staatsobligaties en supranationale beleggingen vormen 24,8% (referentiejaar 2023: 26,3 %) van alle activa onder beheer op basis van de intrinsieke waarde. Daarom moeten de dekkingen in de volgende tabel kleiner zijn dan of gelijk zijn aan deze verhouding. Voor een overheid of supranationale instelling waarin is belegd is er 'dekking' wanneer we data voor de specifieke indicator over dat land/die instelling hebben.

Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen.							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024 [Dekking]	Effecten 2023 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Ecologisch	15.	BKG-intensiteit	BKG-intensiteit van landen waarin is belegd.	263,2 ton per miljoen EUR BBP [24,6 %]	346,3 ton per miljoen EUR BBP [26,3 %]	Analyse De dekking voor staatsobligaties is bijna 100% (we beleggen voor ongeveer 25% in staatsobligaties). De sterke daling in BKG-intensiteit wordt niet primair gedreven door een verlaging van uitstoot, maar door veranderingen in koopkrachtpariteit (valutaschommelingen i.c.m. BBP-veranderingen).	Genomen maatregelen <i>Beleggingen</i> - We belegden in 2024 bijvoorbeeld meer in een fonds voor duurzame leningen aan opkomende landen. Met de leningen kunnen landen en bedrijven in onder meer Afrika en Azië projecten opstarten die gericht zijn op het tegengaan van klimaatverandering.
						Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS ESG.	
Sociaal	16.	Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht.	Absolute waarde: 2	Absolute waarde: 5	Analyse De daling die zichtbaar is, wordt veroorzaakt doordat we niet meer belegden in staatsobligaties van bepaalde landen.	Genomen & geplande maatregelen <i>Beleid</i> - We sluiten staatsobligaties uit die zijn uitgegeven door landen die onderworpen zijn aan een wapenembargo door de VN-Veiligheidsraad en/of de Europese Unie. Met betrekking tot wapenembargo's van de EU verwijzen we naar bindende wapenembargo's die gebaseerd zijn op een besluit van de Raad van de EU. Alle obligaties van soevereine en sub-soevereine emittenten vallen binnen het toepassingsgebied van het uitsluitingsbeleid. Het gaat dan om obligaties uitgegeven door provincies of gemeenten. Obligaties uitgegeven door quasi-overheden, agentschappen, multilaterale en unilaterale banken, staatsbedrijven, enz. vallen niet binnen het toepassingsgebied.
				Relatieve waarde: 2,8 % [24,0 %]	Relatieve waarde: 5,2 % [25,5 %]	De dekking voor staatsobligaties is bijna 100% (we beleggen voor ongeveer 25% in staatsobligaties).	
				In de voorgaande publicatie, rapporteerden we 63 schenders. Dit jaar kiezen we voor een dataprovider met een methodologie die beter aansluit bij wet- en regelgeving en daarmee tot een lager aantal schendingen komt.		Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: MSCI.	<i>Beleggingen</i> - We belegden sinds Q4 2023 al niet meer in staatsobligaties uitgegeven door bepaalde landen die sociale rechten schenden. In de afgelopen periode volgden nog 2 landen die werden uitgesloten.

Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva

Beleggingen in Vastgoed maken 13,6% (peiljaar 2023: 13,6%) uit van het beheerd vermogen op basis van de intrinsieke waarde. Daarom moeten de dekkingen in de volgende tabel kleiner zijn dan of gelijk zijn aan deze verhouding. Voor vastgoedactiva waarin is belegd is er ‘dekking’ wanneer we data voor de specifieke indicator over beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd vastgoed en Nederlandse hypotheke hebben.

Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024 [Dekking]	Effecten 2023 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Fossiele brandstoffen	17.	Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen	0,6 % [9,2 %]	0,1 % [7,1 %]	Analyse De dekking t.o.v. de categorie is ongeveer 68% (we belegden voor 13,6% in vastgoedactiva). Op basis van de dekking die we hebben, is er vrijwel geen blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva.
						Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS en MSCI.
Energie-efficiëntie	18.	Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	57,3 % [4,5 %]	46,1 % [4,4 %]	Analyse Voor een groot deel van de vastgoedportefeuille wordt de blootstelling aan inefficiënte vastgoedactiva gemonitord via CRREM-compliance, en niet in overeenstemming met de voorgeschreven SFDR-formule (EPC). De CRREM-trajecten zijn wetenschappelijk onderbouwd en er wordt aangenomen dat deze trajecten strenger zijn dan de formule van de SFDR. Verder kan de formule zoals voorgeschreven door de SFDR alleen worden toegepast op beleggingen in Europa, terwijl het product beleggingen wereldwijd omvat. ABP is dan ook van mening dat de CRREM-methodologie een conservatievere benadering is. Het gerapporteerde verschil tussen de referentiejaren kan worden verklaard door het feit dat de CRREM-trajecten in de loop der tijd strenger worden. Er zijn een aantal beleggingen die tussen de referentiejaren zijn 'gestrand'. Brongebruik Voor alternatieve beleggingen: zie hoofdstuk 2.
						Genomen & geplande maatregelen <i>Beleggingen</i> - We belegden in 2024 bijvoorbeeld, samen met partners, in Next Sense. Dit is een softwareontwikkelaar die helpt gebouwen slimmer en energiezuiniger te maken. Met deze software krijgen eigenaren van gebouwen inzicht in het energieverbruik van een gebouw. Vervolgens kan kunstmatige intelligentie de energie-, licht- en zonweringsystemen zo instellen dat gebouwen minder energie verbruiken. <i>Beleid</i> - ABP meet en rapporteert over de CO₂-voetafdruk van haar vastgoedportefeuille. Ons doel voor 2030 is dat de vastgoedportefeuille gemiddeld is afgestemd op Parijs op basis van de CRREM-trajecten. - Voor nieuwe particuliere investeringen in onroerend goed is afstemming op de CRREM-trajecten vereist en opgenomen in juridische documentatie. Ook eisen we dat private beleggingen in vastgoed deelnemen aan de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) en toewerken naar een vier- of vijfsterrenscore. - In beursgenoteerd vastgoed moedigen we vastgoedfondsen aan om zich aan te sluiten bij de CRREM-trajecten en voldoende gegevens beschikbaar te stellen voor beoordeling

Aanvullende klimaat- en andere milieu-indicatoren

Het aandeel van het beheerd vermogen dat in ondernemingen is belegd bedraagt 62,6% (peiljaar 2023: 61,7%) van de intrinsieke waarde. De dekkingen in de volgende tabel kunnen dus maximaal deze waarde aannemen.

Aanvullende klimaat- en andere milieu-indicatoren							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid			Parameter	Effecten 2024 [Dekking]	Effecten 20223 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Emissies	4.	Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstof-emissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	45,9 % [49,3 %]	48,8 % [43,1%]	Analyse Onze dekking nam toe. Voor aandelen ontwik- kelde markten geldt dat bedrijven in sectoren en activiteiten met een grote klimaatimpact een scope 1+2 rapportage en een lange-termijn-reductiedoel- stelling in lijn met het akkoord van Parijs moeten hebben. Deze verplichting geldt echter nog niet voor overige gedeeltes van de portefeuille waar we in bedrijven beleggen, zoals alternatieve beleggingen of beleggingen in opkomende markten. Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS en MSCI.	Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 1-3.

Aanvullende indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping

Het aandeel van het beheerd vermogen dat in ondernemingen is belegd bedraagt 62,6% (peiljaar 2023: 61,7%) van de intrinsieke waarde. De dekkingen in de volgende tabel kunnen dus maximaal deze waarde aannemen.

Aanvullende indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid			Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Mensen- rechten	9.	Ontbreken van een mensen- rechtenbeleid	Aandeel beleggingen in entiteiten zonder mensenrechtenbeleid	40,3 %	50,7 %	Analyse	Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 10-11.
				[44,0 %]	[39,8 %]	We zien een positieve trend in het aantal bedrijven waarin we beleggen, met een mensenrechtenbeleid. Onze dekking nam toe.	
						Brongebruik Voor kapitaalmarktbeleggingen: ISS en MSCI.	

2. Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

In het DVB-beleid beschrijven we onze algehele benadering om de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren te identificeren en te prioriteren. De herziening van het DVB-beleid is goedgekeurd door het bestuur van ABP op 15 februari 2024 en wordt periodiek herzien.

Governance

Ons DVB-beleid is verankerd in de governance-structuur en de beleggingsbesluitvormings-procedures van ABP. Het algemeen bestuur stelt de missie, visie, doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds vast. Deze doelstellingen en beleidsuitgangspunten zijn richtinggevend bij de besluitvorming, de uitvoering, de verantwoording, de advisering en het toezicht. Ze gelden voor alle partijen die voor ons aan onze pensioenregelingen werken. De uitvoerende bestuurders zijn onafhankelijke professionals. Zij zorgen voor de dagelijkse gang van zaken. De niet-uitvoerende bestuurders houden toezicht op de uitvoerende bestuurders. Samen vormen de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders het algemeen bestuur.

Het beleggingsbeleid staat beschreven in de actuariële en bedrijfstechnische nota ([ABTN](#)). In het DVB-beleid leggen we vast welke doelen we onszelf stellen en hoe we van plan zijn deze doelen te halen. Beleggingen moeten voldoen aan het beleggingsbeleid en het DVB-beleid. ABP heeft een aantal beleggingsovertuigingen die leidend zijn voor het opstellen en implementeren van het strategisch beleggingsbeleid.

De uitvoering van het DVB-beleid is door ABP uitbesteed aan vermogensbeheerder APG. APG laat door middel van een In Control Statement zien dat het de interne processen onder controle heeft. ABP houdt toezicht op de uitvoering van het DVB-beleid door APG. APG rapporteert en adviseert periodiek aan ABP over de uitvoering van het DVB-beleid.

Meer informatie over hoe wij beleggen, beslissen over het beleggingsbeleid en welke richtlijnen wij onze uitvoerder meegeven staat op onze [website](#).

Identificatie van de belangrijkste ongunstige effecten

Op basis van het DVB-beleid worden de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren door de beleggingen geïdentificeerd. Het DVB-beleid identificeert en benoemt PAI-indicatoren niet als zodanig, maar sommige DVB-thema's zijn te relateren aan specifieke PAI-indicatoren die in deze verklaring zijn opgenomen. Voor de identificatie van de belangrijkste ongunstige effecten worden verschillende beleidsmethoden gehanteerd. De gehanteerde beleidsmethodiek voor de identificatie verschilt per beleggingscategorie in de portefeuille van ABP.

De volgende beleidsmaatregelen en benaderingen worden gehanteerd bij de identificatie van de belangrijkste ongunstige effecten, waarbij wordt gekeken naar de ernst, omvang en het potentieel onherstelbare karakter van deze effecten:

Monitoring

- **Klimaatbeleid** – Hierin adresseren we daadwerkelijke en potentiële negatieve effecten van klimaatrisico's en lichten we toe hoe we deze proberen te voorkomen en beperken. Meer informatie staat in [ons klimaatbeleid](#). We meten de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in o.a. aandelen, bedrijfsobligaties, vastgoed, private equity, staatsobligaties, infrastructuur, grondstoffen en hypotheek. [Hier](#) kunt u lezen hoe we dat doen.
- **Risicomanagementbeleid** - Duurzaamheidsrisico's, ook ESG-risico's genoemd, maken onderdeel uit van het integraal risicomanagementbeleid. We werken aan het vertalen van onze risicobereidheid voor duurzaamheidsrisico's naar risico indicatoren en signaalwaarden voor de beleggingen. Dit stelt ons in de toekomst in staat om de blootstelling naar duurzaamheidsrisico's te meten, te beheersen en hierover te rapporteren op het niveau van de pensioenregeling. Meer informatie vindt u op [deze pagina](#).

DVB-instrumenten

- **ABP minimumcriteria** – Voor beursgenoteerde beleggingen (aandelen ontwikkelde markten) geldt dat we niet meer in elk bedrijf beleggen, maar we een mand van bedrijven maken die aan onze minimale criteria voldoen. ABP zette in 2024 de eerste stap. Meer informatie vindt u [hier](#).

- **Corporate Governance Raamwerk, Beleid engagement met bedrijven, en stembeleid** – Op basis van onze principes en verwachtingen voor goed ondernemingsbestuur voeren wij dialogen met bedrijven en stemmen wij tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Ons corporate governance raamwerk vindt u [hier](#), ons engagementbeleid [hier](#) en ons stembeleid [hier](#).
- **Beleggen in duurzame ontwikkelingsdoelen & Impactbeleggingen** – We beoordelen hoe de producten en diensten van onze beleggingen bijdragen aan het bereiken van de Sustainable Development Goals (SDG's) zoals betaalbare en duurzame energie, veilige en duurzame steden en gemeenschappen, eerlijk werk en economische groei, en gezondheid en welzijn. Deze beleggingen zijn niet automatisch impactbeleggingen, hiervoor gelden aanvullende vereisten. Meer informatie vindt u [hier](#).
- **Uitsluitingsbeleid** – Op basis van de ernst, omvang en onomkeerbaarheid van risico's voor de samenleving en het milieu sluiten we bepaalde beleggingen uit. ABP belegt bijvoorbeeld niet in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële wapens en in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak. Naast uitsluitingen die van toepassing zijn op bedrijven sluiten we ook staatsobligaties uit die zijn uitgegeven door landen die onderworpen zijn aan een wapenembargo van de VN Veiligheidsraad en/of de Europese Unie. Meer informatie vindt u [hier](#).

Tabel 2 geeft een indicatief overzicht per beleggingscategorie van de beleidsmaatregelen en de benaderingen van ABP om de belangrijkste ongunstige effecten te identificeren.

Beleggingscategorie	Monitoring		DVB-instrumenten			
	Klimaatbeleid	Risicomanagementbeleid	ABP minimumcriteria	Corporate governance-raamwerk, engagement en stemmen ⁴	Duurzame Ontwikkelingsdoelen & Impactbeleggingen ⁵	Uitsluitingsbeleid
Beursgenoteerde aandelen	✓	✓	✓ ⁶	✓	✓	✓
Bedrijfsobligaties	✓	✓	✓		✓	✓
Vastgoed	✓	✓	✓ (beursgenoteerd)	✓ (beursgenoteerd)	✓	✓
Hypotheken	✓	✓			✓	✓
Staatsobligaties	✓	✓			✓ ⁶	✓
Private equity	✓	✓			✓	✓
Infrastructuur	✓	✓			✓	✓
Alternative credits	✓	✓			✓	✓

Tabel 2: Beleggingscategorieën die vallen binnen de beleidsmaatregelen en -benaderingen van ABP

Foutmarge

De foutmarge in de bovenstaande methodologieën ligt in de afhankelijkheid en de beschikbaarheid van informatie die externe dataleveranciers leveren. Zowel de kwantitatieve data als het kwalitatieve oordeel van vermogensbeheerder APG zijn onder meer afhankelijk van de juistheid en volledigheid van deze externe (onderzoeks)informatie en data. De informatie over de CO₂-voetafdruk, kansen en risico's van klimaatverandering, bijvoorbeeld, is mede afhankelijk van juiste, beschikbare en volledige informatie die door de onderliggende bedrijven in de portefeuille wordt gerapporteerd.

Prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten (PAI's)

In de uitvoering van het DVB-beleid is aan de hand van 2 transities een prioritering van belangrijkste ongunstige effecten aangebracht. Dit zijn:

- **Klimaatverandering** (en de overgang naar duurzame energie) en
- **Natuur & biodiversiteit**.

Het is voor ons een voorwaarde dat bedrijven waarin wij beleggen:

- **Mensenrechten** respecteren en
- Praktijken volgen op het gebied van **goed bestuur**.

We leggen in ons DVB-beleid verder uit waarom we deze thema's prioriteren en wat onze doelstellingen zijn.

Mede aan de hand van deze transities en voorwaarden zijn door onze vermogensbeheerder APG de relevante indicatoren van belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren) geïdentificeerd en geselecteerd. Hierbij wordt gekeken naar beschikbare data die bij de uitvoering van het DVB-beleid gebruikt kunnen worden om op te monitoren. Op basis van de uitkomsten van deze identificatie zijn de huidige belangrijkste ongunstige effecten geprioriteerd door ABP.

⁴ Deze beleidsstukken hebben een uiteenlopend bereik over verschillende asset classes. Onze corporate governance principes zijn bijvoorbeeld ook van toepassing op niet-beursgenoteerde beleggingen, maar ons stembeleid geldt primair voor beursgenoteerde aandelen.

⁵ Impactbeleggingen worden primair gedaan binnen de categorieën Vastgoed, Private Equity, Infrastructuur en Alternative Credits.

⁶ Dit geldt voor ontwikkelde markten, niet voor opkomende markten.

Op het gebied van milieu zijn dit:

- Broeikasgasemissies (BKG- ofwel CO₂-emissies) (PAI 1);
- De koolstofvoetafdruk (CO₂-voetafdruk PAI 2) en broeikasgas intensiteit (CO₂-intensiteit PAI 3) van ondernemingen,
- Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen (PAI 4),
- Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden (PAI 7),
- Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie (aanvullende milieu PAI 4).

De belangrijkste ongunstige effecten op het gebied van sociale en arbeidsomstandigheden zijn:

- Schendingen van de VN Global Compact, de UN Guiding Principles on Business and Human Rights of de OESO-richtlijnen voor ondernemingen (PAI 10),
- Blootstelling aan controversiële wapens (PAI 14),
- Ontbreken van een mensenrechtenbeleid (aanvullende sociale PAI 9).

Uitvoering en implementatie

Bij de uitvoering en implementatie in de praktijk van ons DVB-beleid gebruiken we voor de verschillende beleidsmaatregelen en benaderingen verschillende methodologieën en bijbehorende gebruikte gegevensbronnen om het risico op daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen te identificeren, monitoren en beoordelen, en deze gevolgen te voorkomen en/of te beperken.

Beleid/ aanpak	Goedkeuringsdatum huidige beleid	Gebruikte gegevensbronnen	Verplichte PAI's ⁷	Aanvullende PAI's ⁸
Klimaatbeleid	2024	Beursgenoteerd ISS ESG, e.a. (Niet-)beursgenoteerd o.m. CRREM	1-3, 5-6, 15, 17, 18	4
Risicomanagementbeleid (duurzaamheid)	2024	SASB, S&P Trucost, ENCORE, MSCI, ISS ESG, Sustainalytics, Verisk, Maplecroft	1-3, 6, 15, 18	4
ABP minimumcriteria	2024	Sustainalytics, MSCI, ISS ESG, Global Coal Exit List (GCEL), Climate Action 100+, Corporate Net Zero Benchmarks, Transition Pathway Initiative e.a.		
Corporate governance raamwerk	2024	Sustainalytics, MSCI, ISS ESG		4
Engagementbeleid	2024		1-3, 7, 10, 13	
Stembeleid	2024	ISS ESG, Glass Lewis		
Uitsluitingsbeleid	2024	Sustainalytics, ISS ESG, e.a.	14, 16	9
Beleggingen die bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen & Impactbeleggingen	2024 (SDI Taxonomy) 2024 (Impactbeleggen)	SDI AOP, interne gegevens van APG, e.a.	1-8	9

Tabel 3: Beleidsmaatregelen en -benaderingen, gegevensbronnen en link met belangrijkste ongunstige effecten (PAI's).

7 Zie tabel 1 in Hoofdstuk 1 "Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren"

8 Zie tabel 1 in Hoofdstuk 1, Aanvullende indicatoren

Gegevensverzameling voor de identificatie en prioritering van belangrijkste ongunstige effecten (PAI's)

De gegevens en methoden inzake duurzaamheid zijn nog steeds minder ontwikkeld dan die voor conventionele financiële indicatoren. Over het algemeen zijn bestaande methoden en gegevensbronnen voor duurzaamheid gerelateerde gegevens beperkt. Zo is de consistentie, vergelijkbaarheid en kwaliteit van duurzaamheidsgegevens beperkt.

Naar beste vermogen heeft ABP de belangrijkste gegevens over de ongunstige effecten op de beleggingen in de portefeuille getracht te verkrijgen. De *'best effort'* inspanningen met betrekking tot de gegevensverzameling ten behoeve van tabel 1 in Hoofdstuk 1 "Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren" verschilt voor de kapitaalmarktbeleggingen, alternatieve beleggingen (waaronder niet-beursgenoteerde beleggingen) en vastgoedbeleggingen en worden hieronder nader beschreven.

Kapitaalmarktbeleggingen (aandelen, bedrijfsobligaties, staatsobligaties, beursgenoteerd vastgoed)

Geleverde inspanning en berekening

Om de PAI-gegevens te verkrijgen voor de beleggingen op de kapitaalmarkten, is de belangrijkste aanpak om een externe dataleverancier te selecteren. Hiertoe heeft ABP de externe dataleveranciers ISS ESG en MSCI geselecteerd voor de rapportage over de belangrijkste ongunstige effecten. Dit is gedaan na een diepgaande en uitgebreide beoordeling van bijvoorbeeld de dekking van de portefeuille, het toepassingsgebied, de kwaliteit van de data en de mate van afstemming op wet- en regelgeving.

Overschrijving van data

We hebben de kwaliteit van de gebruikte data verbeterd. Daarbij lag de focus op uitschieters in het bijzonder en broeikasgasemissies in het algemeen. Door het bestuderen van publiek toegankelijke rapporten (bijv. jaarverslagen), direct na te vragen bij geïnvesteerde partijen en interne controles, hebben we bepaalde data punten kunnen corrigeren en/of verwijderen. Dit betrof zowel data afkomstig van dataleveranciers als ook van onze eigen uitvragen naar geïnvesteerde (private) partijen.

Actuele data

De wetgeving vereist dat we de meest actuele data gebruiken. De meeste data die we gebruiken voor kapitaalmarktbeleggingen hebben betrekking op het jaar 2023 of eerder, omdat recentere gegevens vaak niet beschikbaar zijn.

Dekking en schattingen

We zijn in tabel 1 transparant over onze dekking. Onze gegevensleveranciers maken soms gebruik van schattingen om ontbrekende waarden in te vullen (imputatie).

Alternatieve beleggingen (waaronder niet beursgenoteerde beleggingen zoals infrastructuur, hedgefonds, private equity)

In het geval van alternatieve beleggingen maken we gebruik van een groot aantal externe managers. Deze managers beheren voor ons een nog groter aantal investeringen. Zo gaat het bij Private Equity om ongeveer 10.000 onderliggende kleine en middelgrote bedrijven. De toegang tot gegevens en betrouwbare schattingsmodellen voor alternatieve beleggingen vormt nog steeds een uitdaging. Ten opzichte van beursgenoteerde beleggingen is de transparantie, beschikbaarheid, uniformiteit en kwaliteit van data over de belangrijkste ongunstige effecten van niet-beursgenoteerde beleggingen minder ver gevorderd. Dit is inherent aan dit segment van de markt.

Onze externe managers zijn door hun omvang of geografische locatie niet altijd verplicht om over ongunstige effecten te rapporteren. Deze managers hebben daardoor geen of beperkte data verzameld. Bovendien is het rapporteren over duurzaamheidsindicatoren nog niet altijd vastgelegd in onze contracten met de externe managers, bijvoorbeeld wanneer we contractuele afspraken maakten vóórdat SFDR in werking trad. We gaan in gesprek met externe managers en willen nieuwe afspraken vastleggen. We kunnen echter niet altijd afdwingen dat bestaande externe managers rapporteren over PAI-indicatoren.

Geleverde inspanning en berekeningsmethode

Toch zet ABP zich, middels haar vermogensbeheerder APG, in om zoveel mogelijk relevante gegevens te verkrijgen voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten in dit deel van de portefeuille. Het is beperkt mogelijk gebleken om de alternatieve beleggingen mee te nemen in de geaggregeerde rapportage van de PAI-indicatoren. Wel hebben we meer data weten te achterhalen dan vorig jaar en hebben meer externe managers gereageerd op ons informatieverzoek.

Voor alternatieve beleggingen bestaan onze geleverde inspanningen om PAI-gegevens te verzamelen hoofdzakelijk uit:

1. Het direct, via een gestandaardiseerd templates ('ESG Data Convergence Initiative'), benaderen van de externe portefeuillmanagers en ondernemingen met het verzoek om de PAI-gegevens, afgestemd op de vereisten van ABP, en de gegevens van de portefeuille te ontvangen, en/of
2. Het samenwerken met derde gegevensverstrekken (bijv. GRESB, Upright),
3. Het maken van redelijke schattingen of aannames, wanneer het niet mogelijk is data op een andere wijze te achterhalen. Dit doen we in beperkte gevallen.

Voor een deel van de alternatieve beleggingsportefeuille zijn PAI-gegevens verkregen. Wanneer dit het geval is, wordt de alternatieve belegging meegenomen in de noemer ter berekening van de specifieke PAI, conform dezelfde berekeningsmethodiek voor kapitaalmarktbeleggingen.

Dekking en schattingen

We zijn in tabel 1 transparant over onze dekking. Naast het gebruik van schattingen door derde partijen (input), wordt verder beperkt gebruik gemaakt van schattingen om ontbrekende waarden in te vullen (imputatie). We vullen ontbrekende gegevens over het algemeen dus niet zelf aan.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerd vastgoed wordt op eenzelfde wijze behandeld als andere kapitaalmarktbeleggingen (zie boven). Zowel beursgenoteerd vastgoed als niet-beursgenoteerd vastgoed en Nederlandse hypotheeklen zijn opgenomen in tabel 1 in hoofdstuk 1 bij indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva (PAI 17 en 18).

3. Engagementbeleid

ABP houdt zich aan de Nederlandse Corporate Governance Code, die verwachtingen voor vermogensbeheerders uiteenzet ten aanzien van het invullen van verantwoordelijkheden van stewardship. De Code bevat de stewardship-verplichtingen voor asset owners en vermogensbeheerders die voortvloeien uit de herziene Richtlijn Aandeelhoudersrechten ('SRD II' (EU 2017/828)).

In het [engagement beleid](#) van ABP wordt het verantwoord aandeelhouderschap voor de beleggingsportefeuille verder toegelicht. Hierin leggen wij uit op welke manier wij de dialoog voeren met bedrijven waarin we beleggen, hoe wij de voortgang monitoren en hoe we tijdens jaarlijkse aandeelhoudersvergaderingen onze stem uitbrengen. De vier DVB-thema's klimaat, natuur & biodiversiteit, respect voor mensenrechten en goed ondernemingsbestuur vormen de basis van ons engagement.

Koppeling ABP engagement thema's aan indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten

Hieronder leest u welke indicatoren aan DVB-thema's te koppelen zijn en hoe ABP engagement in zal zetten om de belangrijkste ongunstige effecten te beperken⁹. Voor wat betreft de in 2024 ondernomen maatregelen verwijzen we naar tabel 1 kolom 'ondernomen maatregelen'.

Thema klimaat

De volgende PAI-indicatoren worden in aanmerking genomen in het thema klimaat:

- Broeikasgasemissies (BKG) van ondernemingen waarin is belegd (PAI 1);
- Verlagen van koolstofvoetafdruk van ondernemingen waarin is belegd (PAI 2);
- Verlagen van Broeikas intensiteit van ondernemingen waarin belegd (PAI 3);

Verwachtingen ten aanzien van bedrijven:

- Van elektriciteitsbedrijven verwachten wij dat zij investeren om op termijn stroom op te wekken zonder fossiele brandstoffen.
- Van autofabrikanten verwachten wij dat zij auto's maken op een duurzame manier, en auto's maken die rijden op elektriciteit.
- Van cementproducenten verwachten wij dat zij de uitstoot die vrijkomt bij het maken van cement proberen te verminderen.

- Van de chemische industrie verwachten wij dat zij doelstellingen opstellen om uitstoot te verminderen, en meer gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen.
- Van banken verwachten wij dat zij doelstellingen opstellen om de uitstoot van bedrijven die zij financieren te verminderen.

Natuur & Biodiversiteit

De volgende PAI-indicatoren worden in aanmerking genomen in het thema biodiversiteit:

- Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden (PAI 7).

Voor het thema Natuur & Biodiversiteit spreken wij met producenten van verpakte voedingsmiddelen en supermarkten. We hanteren de volgende verwachtingen voor bedrijven in relatie tot het thema biodiversiteit:

- Van producenten van verpakte voedingsmiddelen verwachten wij dat zij ontbossing proberen te voorkomen.
- Van supermarkten verwachten wij dat zij zich inzetten voor meer voeding van plantaardige oorsprong en minder voeding van dierlijke oorsprong.

Mensenrechten

De volgende PAI-indicatoren worden in aanmerking genomen bij het thema mensenrechten:

- Ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (PAI 10);
- Genderdiversiteit in de Raad van Bestuur (PAI 13);

Voor het thema Mensenrechten spreken wij met autofabrikanten, voedselproducenten, bedrijven uit de landbouwsector en bedrijven die zich bezighouden met hernieuwbare energie. We hanteren de volgende verwachtingen voor bedrijven in relatie tot het thema biodiversiteit:

- Van autofabrikanten verwachten wij dat zij mensenrechtenschending bij de winning van materialen voor elektrische auto's voorkomen.
- Van voedselproducenten en bedrijven uit de landbouwsector verwachten wij dat zij zich inzetten om ervoor te zorgen dat de mensen die (indirect) voor hen werken een leefbaar loon krijgen.
- Van bedrijven die zich bezighouden met hernieuwbare energie verwachten wij dat zij bij nieuwe projecten voor hernieuwbare energie rekening houden met de rechten van alle betrokken partijen

⁹ In ons engagementbeleid wordt geen specifieke verwijzing gemaakt naar PAI-indicatoren. Waar thema's overeenkomen, is in dit hoofdstuk een koppeling gemaakt.

Goed bestuur:

Voor het thema Goed Ondernemingsbestuur praten wij met verschillende bedrijven en hebben wij verwachtingen op het gebied van de beloning en de samenstelling van het bestuur. Daarnaast hebben wij verwachtingen op het gebied van belastingen, transparante rapportages en de controle hiervan.

Stembeleid

De volgende indicatoren worden onder meer in aanmerking genomen bij het stembeleid:

- Verlagen van BKG-emissies en koolstofvoetafdruk van ondernemingen waarin is belegd (PAI 1, PAI 2, aanvullende milieu PAI 4).

Wanneer we onvoldoende invloed op een onderneming kunnen uitoefenen, proberen we onze invloed te vergroten door samen te werken met andere beleggers of andere belanghebbenden. Wanneer ondernemingen niet voldoende voortgang laten zien over meerdere verslagperiodes en alle escalatiestrategieën zonder resultaat zijn ingezet, kan ABP besluiten haar engagementbeleid aan te passen en (bijvoorbeeld) tot verkoop van beleggingen in de betreffende ondernemingen over te gaan. Een voorbeeld hiervan is het besluit uit 2021 om te stoppen met beleggen in producenten van fossiele brandstoffen, dat in 2022 grotendeels is uitgevoerd.

In het afgelopen jaar heeft ABP meerdere acties ondernomen om ongunstige duurzaamheidseffecten te vermijden en te reduceren door middel van engagement. In het jaarverslag ([link](#)), in de engagement rapportage ([link](#)) en via ons stemplatform ([link](#)) rapporteren wij in meer detail over ons verantwoord aandeelhouderschap.

4. Verwijzingen naar internationale normen

De codes, principes en internationaal erkende standaarden waaraan ABP zich committeert verschillen van elkaar in reikwijdte, methode, gebruikte data en toekomstgerichtheid van de eventueel gebruikte (klimaat)scenario's. Veel van deze (vrijwillige) normen zijn opgesteld voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Europese duurzaamheidswet- en regelgeving en sluiten daarom voor wat betreft bijvoorbeeld de PAI-indicatoren (tabel 1 in hoofdstuk 1), daar niet of beperkt op aan.

We beschrijven de meest relevante standaarden, commitments en samenwerkingsverbanden. De lijst is niet limitatief.

Naam	Gerelateerde PAI-indicatoren	Toelichting
Convenant voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)	Relevante indicatoren uit Tabel 1.	ABP is ondertekenaar van het IMVB-Convenant en voldoet aan de afspraken van het Convenant. Het IMVB-Convenant heeft als doel de OESO-richtlijnen over due diligence in de sector te implementeren. Het IMVB-Convenant richt zich op het proces om ongunstige effecten te identificeren en adresseren volgens de OESO-richtlijnen. Verwachtingen o.m.: • Rapportage over voortgang DVB-beleid • Risico identificatie negatieve impact in beleggingen en uitkomsten • Publicatie hoe negatieve impact wordt voorkomen, gemitigeerd een herstelt (due-diligence richtlijnen) • Informatie over de voortgang van engagement Het IMVB-convenant liep eind 2022 af; we blijven de afspraken van het convenant wel volgen. Meer informatie over de implementatie is hier te vinden. We rapporteren ook over engagement.
Finance for Biodiversity Pledge	PAI 7	Doel van dit commitment is het stoppen van natuurverlies en het bijdragen aan herstel door, samenwerken en kennis te delen, engagement met bedrijven te voeren, impact in kaart te brengen en doelen te stellen. Er vindt een publieke rapportage plaats over de voortgang. Vanaf maart 2024 heeft ABP een apart Beleid Natuur & Biodiversiteit.
Kunming-Montreal Global Diversity Framework	PAI 7	Vanaf maart 2024 heeft ABP een apart Beleid Natuur & Biodiversiteit met een visie voor 2050 en doelen voor 2030 die zoveel mogelijk aansluiten bij het Kunming-Montreal Global Diversity Framework.
Financiële sector commitment bij het Nederlandse Klimaatkkoord of Nederlands Klimaatkkoord	O.a. PAI 1, 3, 5, 6, 15 en 18.	Het betreft een inspanningsverplichting voor ABP als ondertekenaar, voor de financiering van de energietransitie. We meten en rapporteren over het CO2- gehalte vanaf 2020. In 2022 zijn er actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 gepubliceerd.
OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen	O.a. PAI 10 en PAI 11	ABP beschrijft hier hoe de zes due diligence stappen van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn opgenomen in het beleggingsproces van de verschillende beleggingscategorieën.
Principles for Responsible Investment (PRI)	UN PRI maakt geen specifieke koppeling met de PAI-indicatoren uit SFDR, maar hanteert eigen normen.	ABP is lid van de PRI en neemt deel aan de jaarlijkse PRI-survey. In het beleid en de besluitvorming over duurzaam en verantwoord beleggen vormen de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties belangrijke richtlijnen. Onze vermogensbeheerder was in 2009 een van de eerste ondertekenaars van dit initiatief. UN PRI maakt geen specifieke koppeling met de PAI-indicatoren uit SFDR, maar hanteert eigen normen.

United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGPs)	O.a. aanvullende PAI 10.	Wij onderschrijven de Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties (UNGPs). De Corporate Human Rights Benchmark (CHRB) is door ABP en andere beleggers opgericht om de prestaties van bedrijven op het gebied van mensenrechten te meten. CHRB is sinds 2020 opgenomen in de World Benchmarking Alliance. ABP gebruikt de informatie uit de CHRB in de analyse en beoordeling van ondernemingen. ABP wil dat de jaarlijkse publicatie van de mensenrechtenindex bedrijven aanspoort om mensenrechten serieuzer te nemen. De CHRB is gebaseerd op de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Gebaseerd op CHRB identificeert onze vermogensbeheerder partijen die in aanmerking komen voor een engagementtraject.
United Nations Global Compact (UNGC)	PAI 1-13.	We verwachten van bedrijven en fondsen waarin we beleggen dat ze in lijn handelen met de algemene normen voor ondernemingen van de Verenigde Naties (United Nations Global Compact). In de Global Compact staan universele principes beschreven over mensenrechten, arbeidsrechten, anti-corruptie en milieu. Deze principes zijn gebaseerd op algemeen erkende verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Onze vermogensbeheerder controleert of de bedrijven waarin we beleggen deze standaard naleven.
Klimaatakkoord van Parijs	O.a. PAI 1-4, aanvullende milieu PAI 4.	We willen handelen in lijn met het klimaatakkoord van Parijs. Dat betekent dat we ons willen inzetten om de wereldwijde stijging van de temperatuur te beperken tot onder de twee graden Celsius, en bij voorkeur tot 1,5 graden Celsius. In ons klimaatbeleid publiceren wij hierover meer.
Nederlandse Corporate Governance Code	Er zijn geen PAI-indicatoren die worden gebruikt om de naleving van of overeenstemming met de principes uit de stewardship code te meten.	De Code benadrukt het belang van aandeelhoudersbetrokkenheid voor het streven naar lange-termijn waardecreatie van Nederlandse beursondernemingen. ABP voldoet aan de Code. Er zijn geen PAI-indicatoren die worden gebruikt om de naleving van of overeenstemming met de principes uit de code te meten.
PAAO - NZAO (Paris Aligned Investment Initiative - Net Zero Asset Owner)	Relevante Klimaat en andere Milieu-indicatoren uit Tabel 1.	ABP heeft het Paris Aligned Asset Owner Commitment ondertekend. De tien onderdelen van dit commitment vormen de basis van ons klimaatbeleid.
PPCA (Powering Past Coal Alliance Finance Membership)	PAI 4	Verwachtingen van PPCA Finance Principles zijn op hoofdlijnen o.m.: nieuwe investeringen in kolengestookte energie stopzetten en de bestaande kolencapaciteit geleidelijk afbouwen. Het ABP Klimaat beleid bevat specifieke acties v.w.b. kolen waarmee tegemoetgekomen wordt aan de verwachtingen.
Climate Action 100+	Relevante Klimaat en andere Milieu-indicatoren uit Tabel 1.	ABP is "investor supporter" en steunt het initiatief. Onze vermogensbeheerder APG neemt als "investor participant" de lead in een aantal engagement trajecten.
Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)	Relevante Klimaat en andere Milieu-indicatoren uit Tabel 1.	TNFD voorziet in een raamwerk om natuur-gerelateerde disclosures op te stellen. Het is nadrukkelijk geen verplichte standaard of wetgeving.
Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF)	PAI 7	De ambitie van ABP is dat we onze impact op biodiversiteit gaan meten, dat we hier transparant over communiceren en dat we doelen gaan stellen om onze voetafdruk te verbeteren. Vanaf maart 2024 heeft ABP een apart Beleid Natuur & Biodiversiteit.
Corporate Human Rights Benchmark (CHRB)/ World Benchmarking Alliance	Aanvullende Sociale PAI 9.	Samen met andere partijen hebben wij de Corporate Human Rights Benchmark (CHRB) gelanceerd. In deze benchmark worden de mensenrechtenprestaties van beursgenoteerde bedrijven in een aantal risicovolle sectoren vergeleken (voeding en landbouw, ICT en de autosector). Hierdoor krijgen we inzicht in hoe bedrijven in relevante sectoren mensenrechten vaststellen, voorkomen en aanpakken. De Corporate Human Rights Benchmark maakt inmiddels deel uit van de World Benchmarking Alliance.
Eumedion	Relevante indicatoren uit Tabel 1.	ABP is lid van Eumedion. Eumedion behartigt de belangen van institutionele beleggers op het gebied van corporate governance en duurzaamheid. Eumedion heeft als doel de bestuurs-, milieu- en sociale prestaties van beursvennootschappen te verbeteren. Deze onafhankelijke stichting richt zich op de Nederlandse en Europese politiek en op Nederlandse beursvennootschappen.

Tabel 4. Overzicht verwijzingen naar internationale normen

Methodologie voor naleving internationale normen

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de bovenstaande internationale normen beoordeelt onze vermogensbeheerder APG onze beleggingen. APG gebruikt hierbij informatie van onafhankelijke ESG-data providers, zoals ISS ESG en Sustainalytics. Dat betekent dat (potentiële) beleggingen in ondernemingen worden beoordeeld op schendingen van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptieregels. Hierbij wordt gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid van de schending.

Paris alignment

Het Parijs Akkoord, ondertekend in 2015, is een wereldwijde overeenkomst die tot doel heeft de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2°C ten opzichte van het pre-industriële niveau, met inspanningen om de opwarming te beperken tot 1,5°C. We willen handelen in lijn met het klimaatakkoord van Parijs. We doen dit onder meer op de volgende manieren:

- 1) Het verlagen van de absolute CO₂-voetafdruk (scope 1, 2 en 3) van de gehele portefeuille met 50% in 2030, gerekend vanaf 2019. Netto nul in 2050. Dat is in lijn met wat er volgens het IPCC nodig is om de opwarming te beperken tot 1,5 graad Celsius.
- 2) Bijdragen aan de versnelling van de transitie van fossiele naar hernieuwbare energie. We beleggen in 2030 minimaal €30 miljard in de klimaattransitie, waarvan minstens €10 miljard in impactinvesteringen.
- 3) We willen de ondernemingen waarin we beleggen helpen en stimuleren om de klimaattransitie te maken. We voeren een dialoog met ondernemingen met een grote klimaatimpact.
- 4) Verkoop van producenten van fossiele brandstoffen die meer dan 1% van hun omzet halen uit kolenmijnen, oliewinning, en/of gaswinning.

In ons [klimaatbeleid](#) vindt u meer informatie, bijvoorbeeld over de gehanteerde methodologieën, databronnen en de reikwijdte van onze doelstellingen.

Stresstests

Onze vermogensbeheerder gebruikt toekomstgerichte, deterministische klimaatscenario's in de periodieke 'Asset Liability Management'-studies met als doel de gevoeligheid van de ABP-portefeuilles voor deze deterministische scenario's te evalueren. In 2025 is een vergelijking gemaakt met de EIOPA klimaatstresstest uit 2022, waarvan de uitkomsten zeer vergelijkbaar blijken met een van de deterministische scenario's.

Klimaatstresstests worden gebruikt om de mogelijke effecten en implicaties voor de Strategische Asset Allocatie te evalueren. Vanwege de veelzijdige en niet-lineaire kenmerken van klimaatrisico's hanteert APG maar beperkt een kwantitatieve modelleringsaanpak om toekomstige scenario's te bepalen. In plaats daarvan gebruikt onze uitvoerder regelmatig analogieën gebaseerd op eigen onderzoek naar situaties uit het verleden, waarbij sprake was van fysieke vernietiging en zware overheidsinterventie (bijvoorbeeld natuurrampen en oorlogen). Deze analoge situaties geven een ruw gevoel van de mogelijke toekomstige effecten van klimaatverandering op de ABP-portefeuilles. Modellen kennen beperkingen met betrekking tot voorspellende waarden.

5. Historische vergelijking

De berekeningsmethode voor de ongunstige effecten in tabel 1 van deze Verklaring is gewijzigd ten opzichte van die van vorig jaar om een betekenisvoller inzicht te geven in de daadwerkelijke negatieve impact van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Dit lichten we verder toe in dit hoofdstuk. Ook vergelijken we de waarden in het PAI-statement, waar relevant, met ons jaarverslag.

Wijzigingen in berekeningsmethode

We hebben onze berekeningen dit jaar, vergeleken met vorig jaar, op drie gebieden verbeterd.

Ten eerste hebben we beter vastgelegd wat de reikwijdte is van het PAI-statement, zo hebben we bepaald wat we als beleggingen in ondernemingen definiëren. Dit doen we n.a.v. verduidelijkte richtlijnen.

Daarnaast hebben we de dekking (hogere databeschikbaarheid) en kwaliteit (betere aansluiting bij wet- en regelgeving, duidelijkere methodologie) van de data voor kapitaalmarktbeleggingen verbeterd door – waar relevant – gebruik te maken van twee dataproviders. We pasten het brongebruik voor kapitaalmarktbeleggingen dus aan ten opzichte van de verklaring die we in 2024 publiceerden. Om de waardes voor dit jaar vergelijkbaar te houden met de waardes van vorig jaar, zijn de waardes voor 2023 met terugwerkende kracht aangepast. De waarden die we in 2024 publiceerden zijn niet meer terug te vinden omdat ze onvergelijkbaar zijn met wat we in deze verklaring publiceren.

Tot slot hebben we onze inspanningen om gegevens op te halen bij externe managers gestroomlijnd.

Vergelijking met het Jaarverslag

We meten de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen en publiceren deze gegevens ook in ons jaarverslag. In een separate publicatie lichten we de berekeningswijze, PCAF, ten behoeve van het jaarverslag verder toe. CO₂-cijfers zijn ook onderdeel van deze verklaring. Waardes tussen deze twee rapportages kunnen afwijken. Hieronder leggen we uit of dat het geval is en zo ja, waarom.

Het belangrijkste verschil, is het verschil in gerapporteerde absolute scope 3 emissies. Die zijn in het PAI-statement lager dan in het jaarverslag. Dit wordt met name verklaard door een andere aanpak m.b.t. Private Equity. Ondanks de methodologische verschillen is de trend voor scope 1 en 2 (PAI 1.1 en 1.2) in beide rapporten verder hetzelfde; een daling van de absolute en relatieve emissies.

Waar de trend voor absolute scope 3 emissies in het PAI-statement positief is (meer emissie) is die in het jaarverslag negatief (minder emissie).

Ondernemingen waarin is belegd

- **Private Equity.** Voor wat betreft absolute broeikasgasemissies (PAI 1) werd in het PAI-statement voor Private Equity een andere aanpak gekozen dan voor het jaarverslag. Dit heeft met name te maken met de vereiste volgorde van gegevensverzameling. SFDR brengt een inspanningsverplichting met zich mee die vereist dat we – waar mogelijk – gegevens direct van externe managers of bedrijven verzamelen. Om aan deze eis te voldoen, is een uitvraag richting externe PE managers gedaan (zie hoofdstuk 2). Voor het jaarverslag bestaat dit SFDR-vereiste niet en is voor PE een schatting gemaakt op basis van sectorgemiddelden. Omdat we onze scope 3 datadekking verhoogden, nam ook de gerapporteerde, absolute waarde toe in deze verklaring.
- **Vastgoed / Nederlandse hypotheek.** SFDR schrijft voor dat bepaalde beleggingen (zoals niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen of Nederlandse hypotheek) géén onderdeel zijn van PAI 1 en 2. In het jaarverslag worden deze beleggingen echter wel integraal meegenomen in absolute emissiecijfers.
- **Dataprovierder & timing.** De onderliggende PAI-data kunnen enigszins verschillen, omdat er op verschillende momenten gerapporteerd wordt.

Beleggingen in overheden en supranationale instellingen

- **Absolute broeikasgasemissies.** In tegenstelling tot het jaarverslag zijn absolute broeikasgasemissies geen onderdeel van de vereisten van deze verklaring.
- **Relatieve broeikasgasemissies** (PAI 15). de cijfers tussen ons 2024 jaarverslag en het PAI-statement tonen grote gelijkenissen.

Verder zijn enkele kleine verschillen tussen de gerapporteerde cijfers terug te voeren op SFDR-vereisten voor de berekeningsmethode (kwartaalgemiddelde, definitie van ondernemingswaarde, afhandeling van shortposities, repo's etc.). We streven ernaar om in toekomstige publicaties de verschillen tussen de voetafdrukken zoveel als mogelijk te beperken en toe te lichten.

Contactgegevens

Pensioenfonds ABP

Postbus 4806

6401 JL Heerlen

www.abp.nl

© 2025 | Pensioenfonds ABP